

Visiškai pakanka to, kas dabar yra

DZENO MEISTRĖ BON ŠIM

Dalis dharmos kalbos, sakytos 2008 m rugpjūčio 20 d. vasaros kiolčės metu Varšuvos dzeno centre.

Kartą sunkus ligonis kreipėsi pagalbos į daugybę gydytojų, bet jie tik skėsčiojo rankomis negalėdami jam padėti. Galiausiai jis rado žmogų, kurį mes vadiname išmintingu senoliu. Senolis buvo žolininkas ir jis pasakė: „Aš galiu tau padėti. Netoli nuo čia, miške, kalnuose auga vaistažolė. Jei jos ieškosi pagal mano nurodymus – kantriai ir atsargiai – tikrai ją rasi ir vėl būsi sveikas.“

Be galo laimingas ligonis išsiruso ieškoti augalo. Iš pradžių jis buvo budrus, ieškojo kantriai ir atsargiai. Bet laikui bėgant darėsi vis mažiau atsargus, pastebėdavo įdomių krūmų, daug gražių uolų ir akmenų. Pamažu pamiršo žolininko nurodymus ir priežastį, dėl kurios atkeliavo į mišką.

Ši istorija labai primena medituojančius žmones. Didysis klausimas su laiku silpnėja. Pradedančiojo protas virsta žinovo protu ir pratybos miršta.

Baigdama vairavimo kursus, padėkojau instruktoriui ir pasakiau, jog tikiuosi, kad neužtrauksiu jam gėdos netrukus sukeldama avariją. Jis atsakė: „Nesijaudink! Statistiškai pradedantieji labai retai sukelia avarijas. Daugiausia avarijų sukelia vairuotojai turintys keletą metų patirtį, nes jie nebeskiria vairavimui pakankamai dėmesio ir praranda budrumą, ne mano, kad jau viską žino. Bet vis tiek turi būti atsargi.“

Viename iš konganų dzeno meistras klausia kitą dzeno meistrą: „Mū“ kongane yra dešimt ligų. Kodėl nesusergi?“ Pastarojo atsakymas buvo: „Visą laik einu kardo ašmenimis.“ Šitoks budrumas! Eidamas kardo ašmenimis, turi būti labai atsargus. Jei nebūsi atsargus, susižeisi. O pasakyti noriu štai ką: kuo labiau gilini esi į dzeno saviugdą, tuo turi būti atsargesnis.

Yra dar vienas mokymas, kuris šioje mokykloje nebuvo išplėtotas. Galbūt man pavyks jį paaiškinti. Dae Soen Sa Nimas dažnai sakydavo: „Atsisakyk visko“. Didysis Dogen Dzendži (Dogen Zenji) mokė panašiai: „Atsisakyk savo kūno ir proto“, tai nereiškia, kad vieną ir kitą reikia pribaugti. Tai nereiškia, kad reikia atmesti protą ir kūną. Tai reiškia: „Patirk savo protą ir kūną. Jausk viską, kas kaip tik šią akimirka vyksta tavo prote ir kūne....“

Dogenas tęsė: „Apsigyvenk Budos namuose.“ Budos namai nėra nirvana, kurią galbūt po sunkių pratybų patirsime. Budos namai yra ši akimirka. Kai kas nors sako: „Tik ši akimirka, tik tai“ – galima tai savyje priimti dvejopai. Pirma: „Tik tiek? Čia viskas, ką gali duoti dzeno saviugda?“ Arba visai kitaip.

Pasitelksiu konganą. Žmogus bėga nuo tigro. Tigras jį vejasi, bet staiga žmogus puola nuo labai aukšto skardžio. Paskutinę akimirką jis pastveria augančio ant bedugnės krašto vijoklio virkščią. Pažvelgęs viršun žmogus mato tigrą, nusivylusį, kad nepagavo laimikio ir laukiantį, gal dar pavyks. Pažvelgęs žemyn mato kitą tigrą plačiai išžiojusį nasrus.

Akimirka, kai lieki akis į akį su gyvenimu ir mirtimi. Nuo tokios akimirkos nėra kaip išsisukti. Lieka tik „nežinau“. Staiga žmogus pastebi nuostabią, prinokusią, raudoną braškę. Jis jos siekia, būdamas visiškai tik „nežinau“ proto būsenos ir – nirvana! Taigi, galite priimti šią akimirką kaip „Tik tiek? Čia viskas?“ arba galite patirti ją visiškai, iki galo. Toks potyris įmanomas tik tada, kai betarpiškai išgyvenate, kas iš tikrųjų yra šią akimirką, o ne galvojate apie tai. Toks gebėjimas yra labai naudingas gyvenime. Jei tikrai galite šitaip patirti gyvenimą, tai nereikia švaistyti visų savo jėgų be atvangos kažką kuriant, save ir panašiai, nes tada jūs tiesiog suvokiate visa taip, kaip yra, ir atitinkamai atliepiate į susidariusias aplinkybes.

O dabar tiesiogiai dėl kiolčės pratybų. Vienintelis dalykas ko turite atsisakyti – tai tokių prasimanymų kaip: „Po kelių savaičių praleistų kiolčėje turėčiau mažiau mąstyti.“ (*Juokas*) arba „Po šitiekos metų saviugdos turėčiau gyventi geriau“. Tokius stereotipus nedvejodami meskite kuo toliau. Jei jų nesilaikysite, visai gali būti, kad pavyks išgyventi visa ko pilnatvę. Nereikės prarasti daugybės jėgų kovai – kovai prieš nenorimą, nemalonią patirtį. Jūs norite kitokios patirties, nes juk „ji turi būti kitokia“.

Dogenas sakė, kad iki mirties akimirkos niekad nepatiriate visiškos neišvengiamybės, tik mirties akimirką nelieka jokio išsigelbėjimo. Ir jokios prasmės kovoti. Nepaprastai svarbi patirtis – jokios išeities. Kiolčės patirtis – jokios išeities. Taip pat yra ir gyvenime. Bet dar yra braškė. (*Juokas*.) Visuomet yra braškė! Jei atsiversite tokiems potyriams, galite pajusti nirvaną.... Ateina akimirka, kai pajuntate: visiškai pakanka to, kas dabar yra.

– *vertė Rasa Kamarauskaitė*